

**2015’TE İHAM’IN TÜRKİYE’YE KARŞI VERDİĞİ İHLAL
KARARLARI VE TÜRKÇE ÖZETLERİ**
(*JUDGMENTS AND DECISIONS GIVEN BY THE ECTHR AGAINST TURKEY IN
2015 AND THEIR SUMMARIES IN TURKISH*)

Benan Molu*

Tahir Elçi’nin mücadelesine saygıyla

Yaşam Hakkı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (2. madde)

27 Ocak – Asiye Genç v. Türkiye: 2005 yılında Gümüşhane’de sezaryenle erken doğum yapan Asiye Genç’in bebeğinin yoğun bakım ünitesinde yer olmadığı gerekçesiyle Gümüşhane ve 110 kilometre ötede ki Trabzon hastaneleri tarafından kabul edilmemesi nedeniyle hastaneler arası transfer sırasında ambulansla hayatını kaybetmesi ve ölümüne ilişkin etkili soruşturma yürütülmemesi yaşam hakkının ihlalidir.

27 Ocak – Vefa Serdar v. Türkiye: 2000 yılında F Tipi Cezaevi’nde tutuklu iken Hayata Dönüş Operasyonu’nda kolundan yaralanan başvurucunun açtığı davanın 8 yıldan uzun sürmesi, yaşam hakkı bağlamında etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne aykırıdır.

27 Ocak – Saygı v. Türkiye: 1994 yılında Suruç’a giderken gözaltına alınan ve bir daha haber alınamayan Mustafa Saygı’nın 2009 yılında kemiklerinin bulunmasına rağmen, gözaltında zorla kaybedilmesine ilişkin başlatılan soruşturmada kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmesi yaşam hakkı bağlamında etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünü ihlal etmektedir.

14 Nisan – Mustafa Tunç ve Fecire Tunç v. Türkiye [Büyük Daire kararı] : 2003 yılında zorunlu askerlik hizmetine başlatılan ve daha sonra onbaşı olan Cihan Tunç’un nöbet kulesinde silahla yaralanması ve hastanede hayatını kaybetmesi nedeniyle ailesi tarafından açılan davada oğullarının ölümüne ilişkin koşulların aydınlatılması için yürütülen so-

---

* Avukat, Galatasaray Üniversitesi Kamu Hukuku Yüksek Lisans Öğrencisi. Bu yazı daha önce anayasagundemi.com adresinde yayımlanmıştır.

ruşturmanın etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün gereklerini taşımadığı iddiasında İHAM, usuli yükümlülüklerin ihlal edilmediğine karar verdi.

28 Nisan – Sultan Dölek ve Diğerleri v. Türkiye: İHAM, başvuru-cuların yakını olan Mustafa Dölek'in şüpheli şekilde evinde ölü bulunması üzerine yürütülen soruşturmanın etkili bir soruşturma olmadığına karar verdi.

26 Mayıs – Songül İnce ve Diğerleri v. Türkiye: Bayrampaşa Cezaevi'nde hücrelerin küçültülmesi çalışmalarına karşı açlık grevine başlayan tutuklu ve hükümlülere Hayata Dönüş Operasyonu kapsamında başlatılan operasyonda güvenlik güçlerinin aşırı güç kullanması sonucu 12 kişinin hayatını kaybetmesi ve çok sayıda kişinin yaralanması hakkında İHAM, Songül İnce için yaşam hakkının, diğer başvurular için işkence yasağının ihlal edildiğine karar verdi.

23 Haziran – Selahattin Demirtaş v. Türkiye: 2007 yılında Bolu'da çıkan yerel bir gazetenin köşe yazarının "Türk, İşte Düşmanın" başlıklı yazısında o dönemde artan asker ölümlerinin sorumlusu olarak aralarında Demirtaş'ın da olduğu Kürt milletvekillerini "katiller" diyerek hedef göstermesi üzerine Hrant Dink cinayeti de hatırlatılarak vekillerin öldürülme tehlikesi altında oldukları iddiasıyla köşe yazarı hakkında yaptıkları suç duyurusuna takipsizlik kararı verilmesi, yaşam hakkını ihlal etmez.

30 Haziran – Altuğ ve Diğerleri v. Türkiye: Karın ağrısı şikayetiyle gittiği hastanede penisilin bazlı bir ilaç enjekte edildikten sonra kalbi duran ve hayatını kaybeden kişinin ailesinin hastaneye karşı açtığı davada zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verilmesi, yaşam hakkına aykırıdır.

21 Temmuz – Zafer Öztürk v. Türkiye: Kanama nedeniyle gittiği jinekolog tarafından iyi huylu tümörünün olduğu söylenerek ameliyata alınan kişinin ameliyattan bir hafta sonra kötüleşerek hayatını kaybetmesi nedeniyle doktorlar hakkında açılan davanın zamanaşımı ile düşmesi, yaşam hakkını ihlal eder.

21 Temmuz – Abdüllatif ve Zerife Arslan v. Türkiye: Zorunlu askerlik hizmetine başlatılmadan önce psikolojik sorunları olduğu, ilaç kullandığı ve daha önce intihar ettiği bilindiği halde "askerliğe elverişlidir" raporu verilen askere kışla içerisinde uyuşturucu kullanması nedeniyle daha sonra askerliğe elverişsizdir raporu verilmesine rağmen aske-

rin birkaç kez oda hapsiyle cezalandırılması ve son cezanın verildiği gün arkadaşının silahıyla yaralanarak ölmesi nedeniyle açılan davada sorumlular hakkında verilen 25 günlük hapis cezasının ertelenmesi, yaşam hakkına aykırıdır.

6 Ekim – Kavaklıoğlu ve Diğerleri v. Türkiye: 1999 yılında Ankara’da Ulucanlar Cezaevi’ne yapılan operasyon sırasında cezaevinde olan kişilerin güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü ve operasyon öncesinde/sırasında/sonrasında kötü muameleye maruz bırakıldıkları iddiasıyla yapılan başvuruda İHAM, yaşam hakkının ve etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verdi.

6 Ekim – Metin Gültekin ve Diğerleri v. Türkiye: Zorunlu askerlik hizmeti sırasında hepatit nedeniyle akut karaciğer yetmezliği yaşayan Toğay Gültekin’in karaciğer nakli için gönderildiği hastanede ameliyat olamadan vefat etmesi, pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle yaşam hakkı ihlalidir.

20 Ekim – Behçet Söğüt ve Diğerleri v. Türkiye: 2006 yılında Diyarbakır’da cenaze töreni sırasında başlayan çatışma nedeniyle hayatını kaybeden başvurucunun yakınlarının faillerin bulunması için yaptıkları şikayet sonrası polisler hakkında çıkartılan arama kararının zamanaşımına uğraması, yaşam hakkı bağlamında etkin soruşturma yükümlülüğünün ihlalidir.

27 Ekim – Özpolat ve Diğerleri v. Türkiye: 2007 yılında Diyarbakır’da gerçekleştirilen bir polis operasyonu sırasında polise ateş açan İskender Özpolat’ın olay yerinde, operasyondan sonra gözaltına alınırken ağır şekilde dövülen Mehmet Özpolat’ın gözaltında öldüğü ve ölümlerine ilişkin bağımsız ve etkili bir soruşturma yürütülmediği iddiasında İHAM, İskender Özpolat’ın ölümünde yaşam hakkının ihlal edilmediğine, Mehmet Özpolat’ın ölümü ve ölüme ilişkin yürütülen soruşturma bakımından ise yaşam hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

10 Kasım – Hakim İpek v. Türkiye: 2006 yılında Diyarbakır’da bir eylem sırasında çıkan çatışmada iki polis tarafından ateşli silah ile başından yaralanan başvurucunun savcılık şikayetine delil yetersizliği nedeniyle takipsizlik kararı verilmesi ve bu karara yaptığı itirazın da reddedilmesi, etkili soruşturma yükümlülüğünü ihlal eder.

17 Kasım – M. Özel ve Diğerleri v. Türkiye: 17 Ağustos 1999’da ülkede gerçekleşen en büyük depremlerden birinde hayatını kaybeden kişilerin yakınları olan başvurucuların risk bölgesi olarak bilinen Çınar-

cık'ta V.G. Arsa Ofisi tarafından yapılan binalarda özellikle kullanılan malzemeler nedeniyle meydana gelen çökmenin ölümlere sebep olduğu iddiasında İHAM, şirket yetkilileri hakkında başlatılan yargılama sürecinin 12 yıl sürmesi, bu süre zarfında iki kişi hakkında mahkumiyet kararı verilirken diğer üç kişi hakkında zamanaşımı nedeniyle açılan davanın düşmesi ve binalara izin veren yetkililer hakkında ise soruşturma izni verilmemesi nedeniyle yaşam hakkı bağlamında etkin soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verdi.

(Yetkililerin bina izni verme gibi yetkileri düşünüldüğünde depremden kaynaklı zararları önlemede rolleri ve sorumlulukları olması nedeniyle yaşam hakkının esastan ihlal edildiği iddiası – Başvurunun İHAS'ın 35. maddesinde düzenlenen iç hukuk yollarının tüketilmesinden itibaren başlayan altı aylık süre şartını taşımaması nedeniyle kabul edilemezlik kararı)

1 Aralık – Sakine Epözdemir ve Diğerleri v. Türkiye: 1993 yılında Van'da ofisinden çıkıp eşini arayıp eve geleceğini söylediği bir akşam gözaltında kaybedilen avukat ve siyasetçi Şevket Epözdemir'in sürekli tehdit aldığı, olay yeri incelemesinin 17 yıl sonra yapıldığı ve ölümüne ilişkin etkili soruşturma yürütülmediği iddiasında İHAM, yaşam hakkı ihlali bulmadı.

İşkence Yasağı ve Etkili Soruşturma Yükümlülüğü (3. madde)

13 Ocak – Uğur v. Türkiye: İHAM, olay tarihinde 18 yaşından küçük olan iki kardeşin sokakta öldürülen komşularını hastaneye götürmeleri üzerine polis tarafından gözaltına alındıkları, gözaltı sırasında çıplak bırakıldıkları ve copla dövüldükleri, avukata erişimlerinin engellendiği ve kendilerine zorla ifade imzalatılmaya çalışıldığı ve bu iddialara karşı etkili soruşturma yürütülmediğine dair başvuruda kötü muamele yasağının ve soruşturma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verdi. Karar, özellikle 98-101 paragrafları arasında Türkiye'de kötü muamele iddialarına karşı polislerin sıklıkla yararlandığı cezasızlık uygulamalarını hatırlatması bakımından önemli.

20 Ocak – Ateşoğlu v. Türkiye: 2002 yılında henüz 17 yaşındayken hırsızlık yaptığı iddiasıyla gözaltına alınan başvurucunun suçunu itiraf etmesi için falakaya yatırılması ve kulağının çekilerek darp edilmesi kötü muamele yasağının ihlalidir. İşkence suçundan yargılanan dört polis memuru hakkında iyi hal indirimi uygulanıp verilen cezalarda hükmün açıklanmasının geri bırakılması ise etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünün ihlalidir.

24 Şubat – Mehmet Yaman v. Türkiye: Adliye önünde başlayan kavga sonrasında polisler tarafından gözaltına alınan başvurucunun gözaltına alınırken kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına karşı açılan davanın önce beraatle daha sonra davanın düşürülmesi kararıyla sonuçlanmasını değerlendiren İHAM, geçen sürenin yetkililerin ivedilikle yerine getirmesi gereken sorumlulukları ile bağdaşmadığına ve bunun tek başına etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünü ihlal ettiğine karar vermiştir.

17 Mart – Şükrü Yıldız v. Türkiye: İHAM, 2000 yılında üç arkadaşı ile beraber F Tipi Cezaevlerine karşı duvara slogan yazdığı sırada polis tarafından başından vurulan ve o halde gözaltına alınan başvurucunun davasında polisler hakkında “meşru müdafaa”dan beraat kararı verilmesi nedeniyle işkence yasağının esastan ve usulden ihlal edildiğine karar verdi.

24 Mart – Süleyman Demir ve Hasan Demir v. Türkiye: 2007 genel seçimleri öncesinde gözaltına alınan Süleyman Demir’in gözaltı sırasında DTP’ye oy vermemesi için işkenceyle tehdit edilmesi, ağzına bomba sokularak dövülmesi ve polisler hakkında yaptığı şikayetlerin önce takipsizlikle daha sonra ise hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile sonuçlanması kötü muamele yasağını hem esastan hem usulden ihlal eder.

28 Nisan – Ramazan Baştürk v. Türkiye: Başvurucuyu bir kavga sırasında yedi günlük iş göremezlik raporu almasına yol açacak derecede yaralayan bir kişi hakkında darp suçundan açılan davanın zamanaşımı nedeniyle düşürülmesi etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırıdır.

23 Haziran – Salin ve Karşın v. Türkiye: İHAM’a göre, başvurucuların gözaltında insanlıkdışı muameleye maruz bırakıldıkları, copla dövülüp tecavüze uğradıkları, işkence ile tehdit edildikleri iddiasına karşın farklı ve birbiriyle çelişen tıbbi raporların dikkate alınmaması kötü muamele yasağını ihlal eder. Yine İHAM, Cumhuriyet Savcısı’nın gerektiği şekilde inceleme ve değerlendirmede bulunmadığı, mahkemenin de savcının soruşturmadaki eksikliklerine atıf yapmadan takipsizlik kararı verdiği gerekçesiyle soruşturma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verdi.

15 Eylül – Kaytan v. Türkiye: 2005 yılından bu yana ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası nedeniyle cezaevinde olan Hayati Kaytan’ın cezasının gözden geçirilme ihtimalinin olmaması, insanlık dışı muamele yasağına aykırıdır.

13 Ekim – Akkoyunlu v. Türkiye: Şırnak'ta zorunlu askerlik hizmetini yaptığı sırada göz rahatsızlığı nedeniyle gittiği revirde doktor olmaması ve göz damlasıyla tedavi edilmesi nedeniyle geciken tedavi sonucu başvurunun sol gözünü tamamen kaybettiği iddiasıyla yapılan başvuruda İHAM, pozitif yükümlülükler nedeniyle insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağının ihlal edildiğine karar verdi.

20 Ekim – Afet Süreyya Eren v. Türkiye: Yasadışı bir partinin üyesi olduğu şüphesiyle gözaltına alınan başvurunun gözaltında tutulduğu dört gün boyunca kollarından asıldığı (filistin askısı), kıyafetlerinin çıkartıldığı, başının duvara vurulduğu ve tecavüzle tehdit edildiği iddialarına karşı polisler hakkında açılan soruşturmanın zamanaşımına uğraması nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi, işkence yasağı ve etkili soruşturma yükümlülüğü ihlalidir.

20 Ekim – Dilek Aslan v. Türkiye: Bildiri dağıtırken gözaltına alınan başvurunun gözaltına alınırken, gözaltı aracında ve karakolda dövüldüğü, kafasının üzerine oturulduğu, taciz edildiği ve tecavüz tehdidine maruz bırakıldığı iddiasına rağmen kendisi hakkında görevli memura mukavemet ve hakaret etmekten ceza verilirken polisler hakkında “polislere direnirken yaralanmıştır” denerek takipsizlik kararı verilmesi, işkence yasağını etkin şekilde soruşturma yükümlülüğüne aykırıdır.

20 Ekim – Şakar ve Diğerleri v. Türkiye: Örgüt propagandasından tutuklanan başvuruçuların 5-6 metre karelik ve iki kişi kalacak şekilde yapılan hücrelerde 9-13 kişi kalmaları, yerde battaniyeler üzerinde uymak zorunda kalmaları, tuvaletlerin hücre içinde olması ve hücrelerin hastalığa yol açacak kadar pis olması nedeniyle cezaevine ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu'na yaptıkları ısrarlı başvuruların reddedilmesi, insanlıkdışı muamele yasağını ihlal eder.

10 Kasım – Şakir Kaçmaz v. Türkiye: İHAM, 2001 yılında Hizbullah üyesi olduğu iddiasıyla gözaltına alınırken bazı kağıt parçalarını yutmaya çalıştığı için polisler tarafından sol gözünde morluk, sağ gözünde ödem, bileklerinde yaralar ve sağ kulağında kanama meydana gelecek şekilde şiddet gören başvurunun kötü muameleye maruz kaldığına karar verdi. Başvurucu aynı davada, dönemin kanunlarına göre on gün daha uzatılan gözaltı sırasında polisler tarafından çıplak aramaya maruz bırakıldığını, gözleri bağlanarak dövüldüğünü, tehdit edildiğini, testislerinin sıkıldığını ve vücuduna elektrik verildiğini iddia etmişti. Mahkeme, başvurunun bu iddialarına ilişkin delil olmadığı gerekçeyle kötü muamele yasağının esasının ihlal edilmediğine fakat bu iddi-

alara karşı savcı ve hakimin hareketsiz kalmasının, başvurunun soruşturma aşamasında dosyaya katılımının engellenmesinin, sorumlu polislerin yargılama sırasında görevden uzaklaştırılmamasının ve yargılamanın 8 yıl 3 ay sürmesinin kötü muamele yasağının usuli yükümlülüğünü yani etkili soruşturma yükümlülüğünü ihlal ettiğine karar verdi.

15 Aralık – Gurban v. Türkiye: 1994 yılında örgüt üyeliğinden ve adam öldürme suçundan tutuklanan ve dönemin ceza kanununa göre ölüm cezasına çarptırılan başvurunun ölüm cezasının kaldırılmasıyla birlikte ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çevrilen cezasının gözden geçirilme ve tahliye ihtimali içermemesi, insanlıkdışı muamele yasağının ihlalidir.

Özgürlük ve Güvenlik Hakkı (5. madde)

3 Şubat – Yaygın v. Türkiye: 2010 yılında PKK üyesi olduğu iddiasıyla gözaltına alınıp tutuklanan başvurunun avukatına, tutukluluğa itirazla ilgili yazılı görüş bildiren cumhuriyet savcısının görüşlerinin tebliğ edilmemesi ve tazminat imkanı sağlayan bir yolun olmaması özgürlük ve güvenlik hakkının ihlalidir.

17 Mart – Özgür Çelik v. Türkiye: 2009 yılında, 16 yaşındayken hırsızlık yaptığı iddiasıyla polis ve savcılık tarafından ifadesi alınmadan hakim kararıyla tutuklanan başvurunun davasında İHAM, tutukluluğa yapılan itirazın reddine ilişkin cumhuriyet savcısının yazılı görüşünün başvuru ve avukatına tebliğ edilmemesini özgürlük ve güvenlik hakkını düzenleyen İHAS'ın 5. maddesinin 4. fıkrasına; o dönemki yasanın, uğranılan zarara karşı tazminat elde etmeye imkan veren bir başvuru yolu içermemesini İHAS'ın 5. maddesinin 5. fıkrasına aykırı buldu.

28 Nisan – Galip Doğru v. Türkiye: Ulusal makamların ikna edici ve yeterli nedenlere dayanmadan ve özel bir özen göstermeden başvuru hakkında tutukluluğun devamına karar vermesi ve başvurunun toplamda üç yıl on bir ay tutuklu kalması özgürlük ve güvenlik hakkının ihlalidir. Mahkeme ayrıca yargılamanın dokuz yıl on ay sürmesi ve karakolda ve savcılıkta ifade verirken avukattan yararlandırılmamasını adil yargılanma hakkına aykırı bulmuştur.

16 Haziran – Levent Bektaş v. Türkiye: Ergenekon davası kapsamında tutuklanan Levent Bektaş'ın tutukluluğuna ilişkin başvurusunda İHAM, uzun tutukluluk süresinin İHAS'ın 5. maddesinin 3. fıkrasını ihlal ettiğine yönelik iddiasında Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmadığı için iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle kabul edilemez-

lik kararı verdi. Başvurucu ayrıca tutukluluk halinin devamına itiraz edebileceği etkili bir yol olmadığı ve itiraz kararları duruşma yapılmadan verildiği için İHAS'ın 5. maddesinin 4. fıkrasının ihlal edildiği şikayetine bulunmuştu, İHAM bu noktada Sözleşme'nin ihlal edilmediğine ancak başvurucu tarafından yapılan itirazların incelenmesine ilişkin Cumhuriyet Savcısı'nın görüşlerinin başvurucuya tebliğ edilmemesinin 5. maddenin 4. fıkrasına aykırı olduğuna karar verdi.

15 Aralık – Yavuz Selim Güler v. Türkiye: Herhangi bir gerekçe göstermeden işe üst üste geç geldiği için askeri üssü tarafından kişiye iki günlük disiplin hapsi cezası verilmesi, özgürlük ve güvenlik hakkının ihlalidir.

Adil Yargılanma Hakkı (6. madde)

10 Mart – Behçet Taş v. Türkiye: Mayın patlaması sonucu yaralanan başvurucunun idari yargıda açtığı tazminat davasının 8 yıl 3 ay sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkı ihlal edilmiştir.

17 Mart – Akdemir ve Evin v. Türkiye: Askeri atış poligonunun yanında bulunan çöp kutusundaki bir maddenin patlaması sonucu oğullarının hayatını kaybetmesi nedeniyle açtıkları tazminat davasının on yıldan uzun sürmesi, başvurucuların adil yargılanma hakkına aykırıdır.

23 Haziran – Ercan Bozkurt v. Türkiye: Bitlis'te mayın patlaması sonucu yaralanan ve her iki bacağı dizden aşağı kesilen başvurucunun açtığı davanın yedi yıl iki ay sürmesi, makul sürede yargılanma hakkına aykırıdır.

23 Haziran – Balta ve Demir v. Türkiye: 2009 yılında biz gizli tanığın PKK'nın gençlik yapılanmasına üye oldukları iddiasına dayanarak gözaltına alınan ve hüküm giyen başvurucuların, gözaltında ve yargılama boyunca gizli tanığın iddialarını reddetmelerine ve tanığı sorgula(t)ma taleplerine rağmen kendilerini savunma imkanından mahrum bırakılmaları, silahların eşitliği ilkesini ve adil yargılanma hakkını ihlal eder.

7 Temmuz – Sarıdaş v. Türkiye: Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülen dava sırasında GATA Sağlık Kurulu tarafından hazırlanan raporların başvurucuya tebliğ edilmemesi, adil yargılanma hakkına aykırıdır.

16 Temmuz – D.Y.S. v. Türkiye: Başvurucunun başhekimlik yaptığı hastanede meydana gelen bir ölüm nedeniyle dikkatsizlikle ölüme sebebiyet vermekten hapis cezasına çarptırıldığı davada, Adli Tıp Genel

Kurulu'nun sağlık raporunun başvuruca tebliğ edilmemesi adil yargılanma hakkını ihlal eder.

21 Temmuz – Deryan v. Türkiye: Başvurucunun duruşma sırasında dinletmek istediği tanıkların dinlenmemesi nedeniyle delil sunamaması, adil yargılanma hakkına aykırıdır.

21 Temmuz – Cıngıllı Holding A.Ş. ve Cıngıllıoğlu v. Türkiye: Demirbank hissedarı olan başvurucların, BDDK tarafından Demirbank'ın tüm malları ve hissedarların haklarıyla birlikte TMSF'ye devredilmesi ve TMSF tarafından HSBC'ye satılmasına yönelik işlemlerin hukuka aykırı olduğuna karar veren Danıştay'ın kararının TMSF tarafından uygulanmamasından şikayetçi oldukları davada İHAM, adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

1 Eylül – Daş v. Türkiye: 23 Mayıs 2001'de PKK eylemlerine katıldığı iddiasıyla gözaltına alınan ve 12 yıl 6 ay hapis cezası verilen başvurucların gözaltında avukattan yararlanamadığı, aleyhine tanıklık yapan ve hüküme esas alınan beyanda bulunan 26 kişiye duruşma sırasında soru sormadığı ve yargıtay savcısının davaya ilişkin görüşüne erişemediği gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda İHAM, adil yargılanma hakkı ihlal edildiğine karar verdi.

10 Kasım – Çamlar v. Türkiye: 1997 yılında Londra'da yasadışı uyuşturucu madde ticareti yapmaktan tutuklanan başvurucların aynı yıl yargılandığı İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin tarafsız ve bağımsız olmadığı iddiasında İHAM, adil yargılama hakkı ihlali buldu.

17 Kasım – Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz v. Türkiye: 2008 yılında zorunlu askerlik hizmeti sırasında el bombasının patlaması nedeniyle oğullarının hayatını kaybettiğini iddia eden ailenin İçişleri Bakanlığı'na tazminat davası açmak için savcılığa yaptıkları ve “ölümüne kendisi sebep olmuştur” denerek takipsizlik kararı verilen şikayetin sonucunu beklemeleri nedeniyle tazminat davasının süresi içinde açılmadığı iddiasıyla reddedilmesi, adil yargılanma hakkının ihlalidir.

17 Kasım – Tanışma v. Türkiye: Zorunlu askerlik hizmeti sırasında komutanı tarafından arkadaşlarının önünde aşağılandığı iddiasıyla intihar ettiği öne sürülen askerinin ailesinin Savunma Bakanlığı'na açtığı davanın askeri mahkeme tarafından reddedilmesine ilişkin başvuruda İHAM, askeri mahkemenin yapısının ve üyelerinin tarafsızlık ve bağımsızlık ilkelerine aykırı olması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

17 Kasım – Seyfettin Güneş v. Türkiye: Hizbullah operasyonu kapsamında gözaltına alınan başvurucunun gözaltında kötü muameleye maruz bırakıldığı ve avukat yokluğunda zorla ve baskı altında alınan ifadesi nedeniyle tutuklandığı iddiasını karar duruşması da dahil olmak üzere her aşamada ileri sürmesine rağmen iddialarının dikkate alınmaması, adil yargılanma hakkına aykırıdır.

Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı (8. madde)

20 Ocak – Gözüm v. Türkiye: Bekar anne olan başvurucunun, yasa değişikliğine rağmen, evlat edindiği çocuğunun kimliğindeki anne ismi bölümüne kendi ismini yazdırılmaması özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlalidir.

10 Mart – Y.Y. v. Türkiye: Üreme yeteneğinden yoksun olmadığı için cinsiyet geçiş ameliyatı olması reddedilen trans erkeğin özel hayatına saygı hakkı ihlal edilmiştir. Bu karar, Mahkeme'nin Türkiye'de cinsiyet geçiş sürecine (Medeni Kanun md. 40) ilişkin verdiği ilk karar.

14 Nisan – Çalan ve Diğerleri v. Türkiye: Bolu, Tekirdağ, Erzurum, Gaziantep ve Ankara F Tipi cezaevlerinde olan 19 başvurucunun bir başkasına gönderilmek üzere Kürtçe yazdığı mektupların, cezaevinde tercüme edebilecek ve dolayısıyla içeriğinin “tedirgin edici” olup olmadığını denetleyebilecek yetkili bir personel bulunmadığı gerekçesiyle, bazı paragrafların üzerini karalayarak gönderilmesine ya da hiç gönderilmemesine yaptıkları itirazların bu konuda yasada bir düzenleme olmamasına rağmen reddedilmesi, haberleşme hakkının ihlalidir.

9 Haziran – Eker ve Diğerleri v. Türkiye: Hepsi Türkiye'de farklı cezaevlerinde tutuklu olan 22 başvurucunun aileleri ile telefonda Kürtçe konuşmalarının cezaevi yönetimleri tarafından engellenmesi, mahpusların haberleşme ve özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını ihlal etmektedir.

13 Ekim – Bremner v. Türkiye: Aynı zamanda Avustralya'da gazeteci olan ve dini bir kitabevinde çalışan başvurucunun Türkiye'de yürüttüğü misyonerlik faaliyetleri sırasında gizli kamera ile çekilmiş görüntülerinin buzlanmadan bir belgeselde kullanılması, özel hayatın gizliliği hakkının ihlalidir.

İfade Özgürlüğü (10. madde)

20 Ocak – Mesut Yurtsever ve Diğerleri v. Türkiye: Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde kalan 13 mahpusa cezaevinde Kürtçe bilen tercüman

olmadığı ve her sayının tercüme edilemeyeceği gerekçesiyle Azadiya Welat gazetesinin verilmesinin yasaklanması ifade özgürlüğüne aykırıdır.

27 Ocak – Atılgan ve Diğerleri v. Türkiye: Haftalık Yorum, Politik Yorum, Ülkede Yorum, Yeni Demokratik Toplum, Yeni Demokratik Yaşam, Yeni Demokratik Ulus, Azadiya Welat, Demokratik Ulus ve Özgür Mezopotamya gazetelerinin örgüt propagandası yaptıkları iddiasıyla -daha sonra yargı paketiyle yürürlükten kaldırılan – 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinin 5. fıkrasına dayanarak yayımının 15 – 30 gün süre ile durdurulması, nüshalara el konularak dağıtımının durdurulması ve yargılamalara katılmaları engellenerek, yapılan itirazların reddedilmesi ifade özgürlüğünün ihlalidir.

3 Şubat – Bayar ve Gürbüz v. Türkiye (no.2): Ülkede Özgür Gündem gazetesi yazı işleri müdürü ve imtiyaz sahibi hakkında Kongra-Gel başkanının Nevruz açıklamasını yayımladıkları için Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinin 2. fıkrası uyarınca dava açılması ve mahkumiyet kararı verilmesi ifade özgürlüğüne aykırıdır. Mahkeme bu davada başvuruçuların ilk derece mahkemesi kararına karşı temyiz hakkının olmamasını, mahkemeye erişim hakkı altında adil yargılanma hakkına da aykırı buldu.

10 Şubat – Yosun v. Türkiye: Şarkıcı Ferhat Tunç hakkında DEHAP'ın organize ettiği ve valilik tarafından izin verilmiş bir konserde Kürt hareketi üzerine hükümeti eleştiren konuşması nedeniyle dava açılması ve Tunç'un para cezasına çarptırılması ifade özgürlüğü ihlalidir. Bu davada İHAM ayrıca adil yargılanma hakkının da ihlal edildiğine karar verdi. Mahkemeye göre, yargılama süresince hiç duruşma yapılmamış olması nedeniyle Ferhat Tunç'un savunma hakları kısıtlanmıştı.

31 Mart – Öner ve Türk v. Türkiye: HDP milletvekili aday ve belediye başkanı olan başvuruçuların 2008 Nevruz'unda yaptıkları konuşma nedeniyle Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen “terör örgütünün propagandasını yapma suçu” kapsamında hapis cezasına çarptırılması, yasada yapılan değişiklik nedeniyle cezanın infazı ertelenmiş olsa bile, ifade özgürlüğüne aykırıdır.

23 Haziran – Özçelebi v. Türkiye: Deniz kuvvetlerinde binbaşı olan başvuruçunun bir gemi denetimi sırasında Atatürk'ün resmine bakıp “Daha büyük kellesini assaydınız” dediği iddiasıyla “kelle” diyerek Atatürk'ün hatırasına kasıtlı olarak hakaret ettiği gerekçesiyle ceza erteleme kararı verilmeden bir yıl hapis cezasına çarptırılmasına karar verilmesi, yerel mahkemenin bu kararı verirken ifadenin yerine ve bağla-

mına dikkat etmemesi, temyiz üzerine bu cezanın para cezasına çevrilmek üzere ertelenmesi ve yargılamanın 16 yıl sürmesi ifade özgürlüğüne aykırıdır.

15 Eylül – Abdurrahman Dilipak v. Türkiye: Kendisini insan hakları aktivisti olarak tanımlayan Abdurrahman Dilipak'ın ordudan emekli olmak üzere olan askerler hakkında yazdığı eleştirel yazı nedeniyle askeri mahkemede yargılanması, ifade özgürlüğünü ihlal eder. Kararda ayrıca, Dilipak'ın 6 yıl 5 ay süren yargılamasının da adil yargılanma hakkına aykırı olduğu belirtiliyor.

6 Ekim – Belek ve Velioğlu v. Türkiye: Günlük Evrensel gazetesinde Kürt sorunu ve Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması hakkında KADEK üyeleri tarafından yapılmış açıklamanın yayımlanması nedeniyle başvuruculara para cezası verilmesi ve gazetenin basımının 3 gün süreyle yasaklanması ifade özgürlüğü ihlalidir.

6 Ekim – Müdür Duman v. Türkiye: Bir eylemden sonra HADEP Eminönü binasının polislerce aranması sırasında PKK bayrağı ve Abdullah Öcalan'la ilgili kitap, makale ve fotoğrafların bulunması nedeniyle ilçe başkanı Müdür Duman'a hazır bulunmadığı duruşmada hapis cezası verilmesi, ifade özgürlüğüne aykırıdır.

1 Aralık – Cengiz ve Diğerleri v. Türkiye: 2008 yılında 5651 sayılı İnternet Kanunu ile o dönemde yerel mahkemelerin bir siteyi tamamen erişime engelleyecek yasal güçleri olmamasına rağmen, kullanıcılar için yeterli korumayı sağlamadan Youtube'a erişimin yasaklanması, ifade özgürlüğü ihlalidir.

Toplantı ve Dernek Kurma Özgürlüğü (11. madde)

24 Mart – Küçükbalaban ve Kutlu v. Türkiye: Devlet okulunda öğretmen ve sendika üyesi olan başvuruculara “Dünya Savaşına Karşı Dünya Barışı” isimli bir toplantıya katıldıkları için izinsiz şekilde toplantıya katılmak, bir siyasi partinin üyesi gibi hareket etmek ve yasadışı bir örgütün liderini anmak iddiasıyla bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmesi sendikal hakları ihlal etmektedir.

24 Mart – İsmail Sezer v. Türkiye: İlkokul öğretmeni olan başvurucunun Demokratik Toplum Partisi'nin daveti üzerine il sekreterliğini yürüttüğü Eğitim-Sen adına “Türkiye'nin sorunlarının ve çözüm arayışlarının” konuşulduğu bir etkinliğe katılması nedeniyle kınama cezası alması 11. maddenin ihlalidir. Mahkeme, her ne kadar daha sonra yasal değişiklik yapılmış olsa da, verilen disiplin cezasına karşı gidilecek etkili

başvuru yolunun olmamasını etkili başvuru hakkını koruyan 13. maddede aykırı bulmuştur.

14 Nisan – Lütfiye Zengin ve Diğerleri v. Türkiye: Lütfiye Zengin ve 23 kişinin Diyarbakır’da bir oturma eylemine katılması, eylem sırasında ellerinde Abdullah Öcalan ile ilgili pankartların olması ve Yaşasın Barış sloganı atmaları nedeniyle gözaltına alındıktan sonra örgüt propagandası yaptıkları iddiasıyla tutuklanıp 11 ay hapis cezası alması, toplantı ve gösteri hakkının ihlalidir. Mahkeme bu kararda ayrıca, savcılık’ın “ifadelerini aldıktan sonra serbest bırakın” talimatına rağmen polislerin başvurucuları serbest bırakmayıp tutuklamaya sevk ettiğinin altını çizerek özgürlük ve güvenlik hakkından da ihlal bulmuştur.

26 Mayıs – Doğan Altun v. Türkiye: Tüm Bel-Sen isimli sendika üyesi olan başvurucunun mali yıl bütçesiyle ilgili referandum yapmak için yemekhane girişine oy sandığı koyması nedeniyle disiplin cezası olarak uyarı cezası alması, sendikal faaliyetlerde bulunma hakkının ihlalidir.

9 Haziran – Özbent ve Diğerleri v. Türkiye: Eğitim-Sen Çorum şubesi üyesi olan 25 başvurucunun, Valilik binasının 100 metre yakınında Valilik’in izni olmadan düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları için 125 TL para cezasına çarptırılması, toplantı ve gösteri hakkını ihlal eder.

21 Temmuz – Akarsubaşı v. Türkiye: Eğitim-Sen üyesi olan başvurucunun Adana Adliyesi önünde kurumlarına kreş yapılması için düzenlenen basın açıklamasına katılması nedeniyle 143 TL para cezası ödemeye mahkum edilmesi, toplantı ve gösteri hakkına aykırıdır.

22 Eylül – Dedecan ve Ok v. Türkiye: Eğitim-Sen üyesi başvurucuların Şanlıurfa Demokrasi Platformu tarafından düzenlenen eyleme katılmaları nedeniyle başka şehirlere atanmaları ve bir yıl kıdem durdurma disiplin cezası ile cezalandırılmaları, toplantı ve gösteri hakkına aykırıdır.

Mülkiyet Hakkı (Ek 1. Protokol Madde 1)

14 Nisan – Dürrü Mazhar Çevik ve Münire Asuman Çevik Dağdelen v. Türkiye: Başvurucuların sahibi oldukları arazinin bir kısmının bataklık olduğu ve sıcak su kaynakları bulunduğu gerekçesiyle söz konusu arazinin başvuruculara herhangi bir tazminat ödenmeksizin Hazine adına tescil edilmesi, mülkiyet hakkı ihlalidir.

26 Mayıs – İpseftel v. Türkiye: 1976 yılında başvurucunun babası tarafından Gökçeada’dan alınan ancak tapu kaydına geçirilmeyen 110

metrekarelik arsanın 1995 yılında Hazine'ye devredilmesi, mülkiyet hakkına aykırıdır.

7 Temmuz – Gürtaş Yapı Ticaret ve Pazarlama A.Ş. v. Türkiye: Gayrimenkul şirketi olan başvuruçunun kamulaştırma nedeniyle tapu sicilinde meydana gelen hatalı bir ibare nedeniyle maruz kaldığı zararın telafi edilememesi mülkiyet hakkını ihlal eder.

16 Temmuz – Şenyücel v. Türkiye: Kamulaştırma bedelinin kamulaştırma tarihinden geç ödenmesi nedeniyle, yüksek enflasyon oranı karşısında gecikme faizinin yetersiz kalması mülkiyet hakkına aykırıdır.

21 Temmuz – Reisner v. Türkiye: Demirbank'a TMSF tarafından el konulması nedeniyle Demirbank'taki hisselerinden kanuna aykırı bir şekilde yoksun kalan ve yaşadığı kayba ilişkin olarak herhangi bir tazminat alamayan başvuruçunun davasında İHAM, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verdi. İHAM ayrıca, başvuruçunun açtığı davanın süre şartı nedeniyle reddedilmesini, somut olay bakımından davanın esasının bütünüyle incelenmesini imkansız hale getirdiği ve başvuruçunun mahkemeye erişim hakkını engellediği gerekçesiyle adil yargılanma hakkına da aykırı buldu.

Serbest Seçim Hakkı (Ek 1. Protokol Madde 3)

16 Haziran – Dicle ve Sadak v. Türkiye: DEP milletvekilleri Hatip Dicle ve Selim Sadak'ın 1994 yılında tutuklanıp örgüt üyeliğinden hüküm giymelerinin ardından İHAM kararı sayesinde yeniden yargılanırken 2007 seçimlerinde bağımsız vekil olmalarının engellenmesi serbest seçim hakkına aykırıdır. Ayrıca, yeniden yargılama sırasında mahkeme kararlarında başvuruçulardan hükümlü diye bahsedilmiş olması masumiyet karinesini ihlal eder.

Bazı Kabul Edilemezlik Kararları

17 Şubat – Hasan Şener v. Türkiye: 2010 yılında, henüz 16 yaşındayken, örgüt üyesi olduğu ve yasadışı eyleme katıldığı iddiasıyla tutuklanan ve ceza alan başvuruçunun, küçükler için uygun olmayan yüksek güvenlikli cezaevinde kaldığı ve duruşma için getirildiği adliyede kelepçe ile bekletildiği için İHAM'ın 3. maddesinin, gözaltı ve tutukluluk süresinin uzunluğu nedeniyle 5. maddenin 3. fıkrasının, yargılandığı ağır ceza mahkemesinin tarafsız ve bağımsız olmadığı iddiasıyla 6. maddenin, tutuklu kaldığı sürenin kendisi için bir cezaya dönüştüğü iddiasıyla 7. maddenin, 5. maddeye ilişkin şikayetlerini ileri sürmeye imkan verecek etkili bir başvuru yolu olmadığı iddiasıyla 13. maddenin ve tutuklu

kaldığı süre boyunca eğitim hakkından mahrum kaldığı gerekçesiyle Ek 1 Numaralı Protokol'ün 2. maddesinin ihlal edildiğinden şikayet etmektedir. İHAM, başvuru formunun ekinde bulunan yetkilendirme yazısının bir avukatın adına düzenlenmesine rağmen, başvuru formunun ve ilerleyen aşamalarda İHAM ile yapılan yazışmaların yetki belgesi sunmamış başka bir avukat tarafından yürütülmesi nedeniyle İHAS'ın 35. maddesinin 3. fıkrasının a bendi uyarınca kişi bakımından (rationae personae) yetkisizlik kararı vererek başvuruyu kabul edilemez buldu.

3 Mart – Abdullah Dalay v. Türkiye: Balyoz davasında tutuklanan başvurucunun makul neden olmaksızın yakalanıp tutuklandığı ve tutukluluğun devamı kararı için gösterilen gerekçelerin yetersiz olduğu iddiasını Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu önünde de ileri sürmesi nedeniyle başvurusu İHAS'ın 35. maddesinin 2. fıkrasının b bendi uyarınca kabul edilemez bulundu. Dalay'ın yakalanmasının ardından savcılıktaki ifadesi sırasında kendisine yöneltilen suçlama konusunda bilgilendirmemesi nedeniyle İHAS'ın 5. maddesinin 2. fıkrasının ihlal edildiği iddiası, altı aylık süre şartına uyulmadığı için zaman bakımından; bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanmadığı ve savunmasını hazırlamak için delillere erişemediği ve gerekli imkanın sağlanmadığı, bu nedenle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası ise yargılama hala devam ettiği için iç hukuk yolları tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez bulundu.

3 Mart – Balbay v. Türkiye: Ergenekon davasında tutuklanan başvurucunun davasında İHAM, tutukluluk süresinin uzunluğu ve bu sürede milletvekili görevini yerine getirememesi nedeniyle İHAS'ın 5. maddesinin 3. fıkrasının ve Ek 1 Numaralı Protokol'ün 3. maddesinin ihlal edildiği iddiasını 4 Aralık 2013 tarihli Anayasa Mahkemesi kararını, bu karar ile sağlanan tahliye ve tazminatı ve bu karardan sonra başvurucunun milletvekili olarak görevine devam edebildiğini dikkate alarak başvurucu artık mağdur sıfatı taşımadığı için kabul edilemezlik buldu. Mahkeme, ayrıca, Balbay'ın makul bir sebep olmadan tutuklandığı iddiasını dayanaktan yoksun bulmuş, Ağır Ceza Mahkemesi'nin tarafsız ve bağımsız olmadığı ve gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklandığı iddiasını ise iç hukuk yolları henüz tükenmediği için kabul edilemez bulmuştu.

10 Mart – Füsün Erdoğan v. Türkiye: 2006 yılında örgüt üyesi olduğu iddiasıyla tutuklanan, sekiz duruşma boyunca tutukluluğun devamı kararı verilen ve 2013 yılında müebbet hapis cezasına çarptırılan başvuru-

rucu, yaklaşık yedi yıl sürenin yargılamanın adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia etmişti. İHAM, 6384 sayılı Kanun ile kurulan İnsan Hakları Tazminat Komisyonu'na başvurulmadığı için iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle kabul edilemezlik kararı verdi.

29 Eylül – Akat v. Türkiye: Medeni Kanun'un 187. maddesi nedeniyle kadınların evlendikten önce eşlerinin soyadını kullanmak zorunda kaldıklarını ve evlendikten sonra, erkeklerin aksine, kendi soyadlarını tek başına kullanmaya devam edemediklerini söyleyerek Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı bireysel başvuru sonucunda 6 Haziran 2014 tarihinden bu yana kendi soyadını kullanmaya hak kazanan başvurucu, daha sonra, Medeni Kanun'un 187. maddesinin İHAS'ın 8. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkını ve 14. maddesinde korunan ayrımcılık yasasını ihlal ettiğini iddia ederek İHAM'a başvurmuştu. İHAM, söz konusu ihlalin Anayasa Mahkemesi tarafından giderildiğini ve böylece artık başvurucunun mağdur olarak kabul edilemeyeceğini söyleyerek kabul edilemezlik kararı verdi.